

EVOLUCIÓ DE L'ECONOMIA GIRONINA.

PERÍODE: 2008-2018.

INFORME SOCIOECONÒMIC PER SECTORS D'ACTIVITAT I COMARQUES.

RESUM EXECUTIU

Al darrer moment de tancar aquest informe, desembre de 2019, apareix la darrera dada de població. A l'any 2019, la província de Girona recupera la població màxima assolida abans de rebre els impactes econòmics de la crisi.

En la lectura completa d'aquest informe es troben des de les tendències generals de l'economia gironina fins als seus diferents impactes segons comarques i sectors d'activitat econòmica. L'objectiu d'aquest resum executiu és fer un breu recull dels principals resultats, i presentar especialment els principals trets de l'economia gironina que han marcat i continuaran marcant les tendències econòmiques i socials de les nostres comarques.

- Girona sempre creix més en **població** que el conjunt de Catalunya, si bé aquest diferència s'escurça els darrers anys degut especialment als moviments migratoris. La despoblació a les comarques del Ripollès i la Cerdanya és estructural, no és només efecte de la crisi econòmica.
- Girona no mostra una evolució favorable del **PIB per càpita**. Més enllà dels cicles econòmics, a Girona la pèrdua de PIB per càpita és sostinguda. Quant al PIB per càpita, del 2008 al 2018 al Gironès, la Selva i al Baix Empordà es mantenen en valors molt similars. A l'Alt Empordà augmenta un 5,75% i al Pla de l'Estany un 18,4%. En canvi, al Ripollès es redueix un 12,3% i a la Cerdanya un 23,6%. La comarca amb el PIB per càpita més elevat, tant al 2008 com al 2018 és el Gironès, seguit de la Garrotxa. És interessant veure

com la tercera comarca amb més PIB per càpita l'any 2008 era el Ripollès i al 2018 es situa molt per sota la mitjana de la província, essent el Pla de l'Estany la tercera comarca amb més PIB per càpita.

- El PIB del **sector agrícola** gironí es manté estable i l'any 2018 representa un 2,36%, mentre que per al conjunt de Catalunya el PIB agrícola es situa tan sols al 0,99%.
- El PIB del **sector industrial** presenta un comportament molt més favorable que l'evolució del conjunt de Catalunya. Destaca la gran capacitat de producció i exportació del sector alimentari i químic, sectors capdavanters de la indústria a Girona. Aquesta indústria només va reduir lleugerament la seva activitat productiva l'any 2009 i del 2008 al 2018 ha crescut un 40%. Actualment, representa el 59% del PIB industrial gironí. El sector “Metal·lúrgia, maquinària, material elèctric i de transport” s’ha vist afectat per la crisi econòmica i probablement una pèrdua de competitivitat, atès que no és fins al 2018 que recupera la producció que tenia al 2008. L'any 2008 aquest sector representava un 40% del PIB industrial gironí i al 2018 un 31%. La pèrdua de pes d'aquest tipus d'indústria encara és més acusada al conjunt de Catalunya, símptoma de que requereix de millores de competitivitat.
- El PIB del **sector serveis** mostra una evolució molt favorable al llarg de període, amb poca afectació derivada de la recessió econòmica. Per components i al 2018: el subsector “Activitats immobiliàries, tècniques i administratives” representa un 28% del PIB del sector serveis, el mateix pes que el sector “Administració pública i altres serveis”; pesos molt semblants als de l'economia catalana. El “Comerç” amb un pes entorn al 20%, tant a Girona com a Catalunya. El sector “Hostaleria” a Girona representa un 12,3% destacant per tenir un pes superior al del conjunt de Catalunya, que és del 8%. I, destacar que “Activitats financeres i assegurances” a Girona representa un 3,9% i a Catalunya un 5,4% sobre el total de PIB del sector serveis.

- El PIB del **sector de la construcció** va caure a partir del 2008 un 48% a Catalunya, i a Girona un 53%, percentatges que mostren la ben diagnosticada crisi immobiliària. Doncs bé, l'evolució del PIB del sector "Activitats financeres i assegurances" defineix una caiguda del 12,6% al conjunt de Catalunya i del 27,4% a Girona, xifres que mostren la ben diagnosticada crisi financera i que ha esdevingut més intensa a la província de Girona.
- Històricament, l'**IPC** a la província de Girona sempre ha estat superior a la del conjunt de Catalunya. Els darrers anys de recuperació econòmica aquest diferencial d'IPC s'ha reduït.
- La **taxa d'atur** a Girona sempre està a la part alta dels valors de la resta de Catalunya. Actualment, el nombre total d'aturats encara és superior al que hi havia l'any 2008, i les taxes d'atur són molt superiors a les anteriors a l'any 2008. L'atur al sector de la construcció va augmentar significativament menys a Girona.
- El comportament de l'**ocupació** és més favorable a Girona, especialment al sector industrial i l'agricultura. El sector industrial català al 2018 li faltava un 18% per recuperar l'ocupació del 2008, mentre que a Girona ja n'havia creat més. És molt destacable a Girona la capacitat de l' "Hostaleria" de crear ocupació. El sector turístic gironí ha contribuït decididament a reduir el cicle econòmic de l'atur.
- La **taxa d'activitat** a la província de Girona és la més elevada de Catalunya des del 2002 ençà. Ara bé, es podria estar perdent aquest fet diferencial tan positiu de l'economia a Girona.
- El **dinamisme empresarial** a Girona és clau. La creació d'empreses a Catalunya, del 2008 al 2018, es va reduir un 1,2% mentre que a Girona va augmentar un 22,4%. I, la visió de futur de les empreses exportadores també

ha estat decisiva. Un exemple més del dinamisme, extret dels informes de la Cambra. L'any 2008 quan els mercats de França, Regne Unit, Alemanya i Itàlia ja presentaven signes clars de debilitat, les exportacions gironines es mantenen estables a aquests mercats i ja es varen augmentar les exportacions a l'Orient Mitjà/Magreb en un 28,23% i a Àsia Oriental i Oceania en un 37,45%. L'any 2018, el nombre d'empreses exportadores a Girona ha augmentat un 9,1%. La major diversificació de les exportacions gironines també mostra un entorn molt dinàmic que genera sinèrgies positives a nivell empresarial. Cal tenir ben present que la capacitat exportadora que manifesten les empreses és un estadi intermedi d'un procés d'internacionalització econòmica. I és en aquest estadi intermedi que les empreses gironines han excel·lit.

- A Girona província, des del 2007, any en què es troben els valors més elevats de nombre d'hipoteques, fins l'any 2013 que és l'any en què s'atura la davallada, el nombre d'hipoteques i el seu valor cau un 93%, un comportament idèntic al mercat català. I l'import mitjà de les hipoteques a Girona va caure un 45% igual que pel conjunt de Catalunya. És a partir de l'any 2016 que es comença a recuperar el sector immobiliari a Girona. Sembla clar que no es pot parlar de cap problema al **mercant immobiliari** actual a Girona. La relativa especialització en habitatges turístics en algunes comarques fa necessari fer un seguiment acurat del sector. La inquietud social que generen, fonamentada o no, ho requereix.
- En el sector turístic a la Costa Brava i als Pirineus, per a tots els tipus d'oferta s'observen comportaments sensiblement diferents pel que es requereix d'una política turística diferenciada. El **sector hoteler** presenta una evolució molt positiva, especialment els darrers anys, i mostra tots els símptomes de fortalesa empresarial amb un clar potencial de millora els propers anys. El **sector càmpings** gironí té un comportament empresarial molt sòlid i destaca clarament a nivell català i europeu en quantitat i qualitat. El **turisme rural** a Girona ha mostrat un dinamisme extraordinari especialment durant

els anys de més impacte de la crisi i la seva funció esdevé important per arrelar la població al territori. Respecte als **apartaments turístics**, Girona també lidera l'oferta catalana i l'evolució mostra una incipient tendència a canvis que poden modificar la seva rendibilitat econòmica i social. Globalment, el sector turístic gironí ha destacat per la seva capacitat de mantenir l'ocupació en els moments de crisi i, actualment, crea més ocupació.

- **A Girona el turisme i la indústria són peces clau de l'economia de les comarques.** Caldria disposar de més informació per diagnosticar millor l'evolució i ser una eina per a dirigir la política. De la mateixa manera que a Catalunya es fa un seguiment especial de la indústria perquè representa un 20% del PIB català i a Barcelona es fa un seguiment econòmic especial de l'activitat turística pel seu elevat impacte econòmic; a Girona caldria fer un seguiment més acurat de la seva indústria, i com que a la Costa Brava el turisme ja assoleix el 20% del seu PIB cal avançar ràpidament en el seguiment del sector turístic gironí.
- Els municipis turístics utilitzen la seva capacitat legal disponible per a generar més ingressos però això no els hi permet dotar als seus municipis dels mateixos serveis a la població, fins i tot, estant més endeutats. Els municipis turístics continuen presentant un major nivell d'endeutament per càpita, gairebé un 50% superior. Varen arribar a la crisi més endeutats i amb pitjors condicions de deute, pel que l'aplicació de la llei l'any 2012 els ha deixat situats en una posició financera més dèbil encara. Existeix un problema estructural persistent en el finançament municipal i **la recent crisi econòmica ha agreujat la vulnerabilitat pressupostària als municipis turístics.**
- Entre les 10 comarques amb més **desigualtat de renda** a Catalunya s'hi troba el Baix i l'Alt Empordà, mentre que entre les 10 comarques amb menor desigualtat s'hi troba el Ripollès, la Garrotxa i la Selva. I, 4 comarques

gironines figuren entre les 10 comarques catalanes que presenten una menor taxa d'escolarització als 17 anys.

- A l'any 2019 la província de Girona globalment ha recuperat la població del 2012, però a l'**Alt Empordà** no ha estat així. El saldo migratori total presenta dos enfonsaments, un al 2010 (primer impacte de la crisi) i l'altre al 2013 i 2014, i s'expliquen tots dos casos pel saldo migratori extern. L'enfonsament del 2010 només s'observa a l'Alt i Baix Empordà. El sector industrial, que representa un 11,33% del seu PIB, té una evolució favorable. A l'Alt Empordà el sector serveis és molt rellevant i fins al 2016 té un comportament negatiu, molt pitjor que la mitjana de l'economia gironina. El sector hotelier comença a apostar per millorar la qualitat del sector tot i que continua augmentant les places hoteleres de més baixa qualitat, el que sembla incompatible si es vol valoritzar l'oferta conjunta de la comarca. Aquest comportament del sector hotelier difereix de la resta de la Costa Brava. L'Alt Empordà està al capdavant de totes les comarques gironines pel nombre de places en allotjaments de turisme rural.
- Per contrast amb la positiva evolució a la província de Girona, el **Baix Empordà** mostra un pèssim comportament del sector industrial, que representa un 8,65% del seu PIB. I, destaca favorablement per l'elevat pes econòmic i el millor comportament del sector turístic de tota la província.
- Caiguda molt pronunciada de l'activitat a tots els sectors econòmics de la **Cerdanya**. La Cerdanya no ha sortit de la crisi que, hores d'ara, ha posat de manifest problemes estructurals a la comarca amb un impacte directa sobre el nivell de vida de la població.
- A l'economia de la **Garrotxa** destaca l'excel·lent comportament de la indústria que, a l'any 2018, pren la primera posició en pes sobre el PIB al sector serveis, un símptoma claríssim d'elevada especialització territorial.

- Al **Gironès**, l'evolució del PIB és favorable a partir de l'any 2010 a tots els sectors econòmics, excepte la construcció. És a dir, que ben aviat es va superar el primer impacte de la crisi al Gironès.
- El **Pla de l'Estany** es caracteritza per un pes del sector industrial sobre el PIB del 40,88% a l'any 2018. Molt bon comportament dels dos principals subsectors industrials a la comarca: alimentació i metal·lúrgia, amb contínua tendència positiva.
- Al **Ripollès** destaca el gran impacte negatiu de la crisi econòmica sobre tots els sectors d'activitat, un fet molt diferenciat del comportament mitjà de l'economia gironina. Calen reformes estructurals a l'economia del Ripollès per frenar la despoblació i caiguda sistèmica del PIB.
- La **Selva** té un sector turístic molt dinàmic, consolidat, que està millorant la seva qualitat i, per tant, és conscient del marge de millora que pot assolir. L'evolució és molt favorable al sector serveis i sector primari, però mostra una caiguda més profunda del sector de la construcció. Destaca el sector industrial, que representa un important pes del 30,73% del PIB

A grans trets, val a dir que el comportament cíclic de l'economia de Girona és molt semblant al de l'economia catalana però lleugerament més marcat i hi ha una tendència sostinguda de pèrdua de PIB per càpita a la província.

El comportament econòmic també depèn d'aspectes socials, culturals i històrics que depassen l'àmbit estrictament econòmic: la qualitat de les institucions, l'entorn cultural, l'existència de desigualtats, el nivell educatiu i la qualitat del capital humà, entre d'altres, són aspectes crucials per explicar el creixement i el bon funcionament

d'una economia i les seves perspectives de creixement. En aquesta línia de pensament, al llarg d'aquest informe es configuren els trets més favorables que mostra l'economia gironina.

Un primer tret econòmic i social importantíssim que distingeix Girona és **l'elevada taxa de participació al mercat laboral**, especialment la taxa de participació femenina. Tot i que s'ha reduït el diferencial positiu després d'aquesta crisi, mantenir una elevada taxa de participació és fonamental per al creixement econòmic i la cohesió social.

Un segon tret fonamental és el **fort dinamisme empresarial**. Girona mostra una elevada capacitat de creació d'empreses, especialment al sector serveis. I, mostra un teixit estable de grans empreses gironines que han esdevingut grans per mida, fortalesa i capacitat de creixement. Aquests dinamisme empresarial a Girona és característic per l'existència d'un ampli teixit d'empreses familiars, tant al sector industrial com al sector serveis, que aporten una sòlida riquesa territorial que arrela l'economia gironina.

El tercer tret característic és **una economia molt oberta**. El sector industrial gironí ha contribuït decididament a superar la crisi des de l'any 2011, mostrant un comportament del PIB molt millor que la indústria catalana. I aquest millor comportament es deu a la enorme capacitat exportadora de la indústria gironina. És menys conegut el paper econòmic que realitza el sector turístic a Girona, que té un pes fonamental en moltes comarques i ha contribuït decididament a superar la crisi econòmica per la seva elevada capacitat de creació d'ocupació. El sector turístic, que atrau ingressos procedents de la resta del món, mostra una gran solidesa i durant la crisi ha millorat ostensiblement la qualitat de l'oferta, atresorant així un elevat potencial de creixement.

De la mateixa manera que una anàlisi posa de manifest els trets més favorables de l'economia, també sorgeixen els trets menys favorables.

Un primer element persistentment desfavorable a Girona és la **manca d'inversió pública**. L'entrada en funcionament de l'AVE ha significat una gran millora en la mobilitat de les persones, però no hi ha hagut cap millora significativa des de fa

dècades en la millora de la mobilitat de mercaderies, un element fonamental per a sostenir l'economia gironina. I la manca d'una política ferma que consolidi l'aeroport és un coll d'ampolla, especialment per al sector turístic gironí.

Un element negatiu que apareix com a **un resultat de la crisi econòmica són les majors desigualtats**, tant a nivell territorial com a nivell social. Requereix fer especial atenció a l'economia de les comarques severament afectades per la crisi i posar condicions especials per a corregir els indicadors de risc de pobresa.

Hi ha un tret que per la proximitat amb Barcelona podria esdevenir més positiu del que fins ara s'observa. El fet és que Barcelona té una indiscutiblement elevada capacitat d'atracció de negocis, capital i inversions, a més d'una elevada capacitat de decisió política; i, per afavorir l'equilibri territorial del país, la resta del territori català hauria de constatar més sinèrgies favorables. En aquesta línia, sovint es presenta la inexistència a Girona de grans empreses multinacionals com una mancança des del punt de vista econòmic.

També els reptes de futur de l'economia gironina semblen molt clars.

La crisi econòmica ha conduït a canvis en la composició industrial i al sector industrial ha d'afrontar dos reptes importants. Un, és que les exportacions són un estadi intermedi d'un procés d'internacionalització i en aquest estadi intermedi les empreses gironines han excel·lit i excel·leixen. Ara cal tendir cap a l'estadi següent, localitzar internacionalment la producció i consolidar a la província de Girona les activitats productives de major valor afegit. El segon repte de la indústria gironina és entrar al nou món que obre la intel·ligència artificial. La seva capacitat d'adaptació marcarà la producció futura, les diferències de productivitat i l'èxit econòmic futur del sector.

Aquest informe ha posat de manifest el potencial de millora de què disposa el sector turístic gironí. I a la vista del diferent comportament econòmic del turisme de la Costa Brava i del turisme d'interior i Pirineu, cal prendre noves mesures de política turística, especialment promoció, a fi d'atraure un turisme de més qualitat de manera equilibrada al territori.

L'anàlisi a nivell comarcal de l'economia gironina és imprescindible per conèixer les tendències i aportar arguments per garantir el necessari equilibri territorial, per això també s'ha posat èmfasi en la necessitat de disposar de més informació econòmica.